

Jelka Ciglencečki

Andrej Predin: *Na zeleno vejo*.

Ljubljana: Modrijan, 2007.

Prvenec Andreja Predina je roman o odraščanju. Junaka sicer ne čakajo kakšne posebne svetovljanske preizkušnje, saj svoje mladostniške probleme rešuje kar v rojstnem Mariboru. Prav opis Maribora pa je tudi ena izmed poglobitnih kvalitiet kratkega romana. Čeprav gre za mesto z dolgo literarno tradicijo (slovenskim bralcem je znano predvsem iz Jančarjevih del), ga tokrat ugledamo nekoliko drugače, skozi oči nove generacije. Leta 1976 rojeni avtor nam opisuje mesto svoje mladosti – čas, ko je bil Maribor simbol za socialno tragedijo, čas, ko je srednja generacija tuhtala, kako naj v novih razmerah zleze na “zeleno vejo”. Manj originalen, a sočno opisan, je svet mladostnikov in njihovih težav. Glavna zagata je seveda izguba nedolžnosti in skrb za to, da bi počeli čim več stvari, ki so jih starši prepovedali.

Roman *Na zeleno vejo* je napisan kot niz krajših impresij iz življenja mariborskega dijaka Luka (ta od punc sicer zahteva, da ga kličejo Luk). Sekvence nas nosijo nekaj mesecev naprej in nazaj v času (smo nekje med 14. in 15. letom Lukovega življenja), geografsko pa se predstavljamo le za nekaj mariborskih ulic, med naseljem S-23 in klubom MKC. Pripovedovalec se odlikuje po lakoničnem tonu in črnem humorju, slogovno pa se ne oddaljuje od knjižne slovenščine. Nasprotno so številni dialogi pisani v dokaj dosledni mariborščini in v njih isti Luka kopiči izraze, kot so “nea”, “pičica” in “hepan”, ki včasih kličejo po krajšem slovarčku na koncu teksta, hkrati pa s ponavljanjem verjetno dovolj napeljejo bralca k pravilnemu razumevanju. Prav dialogi so med šibkejšimi stranmi romana. Seveda ne zaradi mariborščine, pač pa zaradi avtorjevega prizadevanja, da bi dosledno obudil neumna najstniška leta. Rezultat so izjave kot recimo: “Jaz v ljudeh iščem notranjo lepoto. Takoj začutim, ko sem s sorodno dušo. Mislim, da si ti moja sorodna duša, Anita!” Sicer je do takšnih replik že pripovedovalec sam ironično distanciran, a žal ostaja dejstvo, da so neumne, prav tako pa ničesar ne

prispevajo k sicer precej duhovitemu tonu romana. Tako kot dialogi ostajajo brezbarvni in enoplastni Lukovi prijatelji. Punce so ali lepe in nedostopne ali pa prijazne in debele, prijatelj en sam, zato pa vedno pripravljen pomagati (vrednostni sistem, ki skozi oči najstnika morda niti ni tako nenavaden).

Zanimivejša je starejša generacija. Osrednji lik je seveda mama, ki se odloči, da bo pustila službo v banki in se preizkusila v svetu kapitalizma. Zgodba o uspehu se začne z nakupom solarija, ki pretendira na simbol turbokapitalizma: bleščeča bela škatla oddaja vijoličaste žarke, ki sekajo mariborsko nočno nebo, nakup pa pomeni takojšnji prodor na trgu – že istega dne je hodnik majhnega stanovanja poln ženskih čevljev, jedilnica je “zmeraj polna samohranilk, ljubimk poročenih moških in duševnih bolnic”, simboličen pa je tudi ljubkovalni vzdevek “krsta”. Mama je samohranilka, ki ne more pozabiti moževega odhoda, pred najstniškima sinovoma pa s težavo prikriva številne neuspešne zveze, vse dokler ne najde svojega princa, ki ga spoznamo z imenom Doktor Roman. “Kosmattega oprsja in s cigareto v ustih” se prepušča pogledom občudujoče mame, na steno obesi “diplomo” iz maserskega tečaja. Po mariborski bolnišnici hodi oblečen v zdravniško haljo ter tako vadi zdravniški nastop, ki mu pride prav v newageevski zdravstveno-kozmetični ordinaciji, ki jo odpreta skupaj z mamo. Po brezkompromisnem šarlatanstvu in goljufijah ter frajerski zunanjosti od daleč spominja na like Ilfa in Petrova. Žal pa si pripovedovalec ne more kaj, da ga ne bi obravnaval s precej moralizma, s tem pa na začetku tako kričeči in obetajoči lik izgubi nekaj svojega leska. Tu je še babica, ki je na skrivaj zaljubljena v soseda, pa mamini samski teti, ki sta na nenehnem lovu za moškimi. Starejša, Ajda, poskrbi za šok v družini, ker pripelje na družinsko kosilo uličnega glasbenika, “Mačupičuja”, ki mirno spregleda pretresene obraze družinskih članov in vse prijazno pozdravlja z “dobeldan”.

Glavni junak pa (ob odraščajočem Luku) vendarle ostaja tranzicijski Maribor. Brezup in mrzlično iskanje novih možnosti, “zelenih vej”, utelešajo tako mama kot vijoličasti žarki solarija, ki jih ne opazijo ne letala ne davčna inšpekcija. Novi globalistični svet nakazujejo nigerijska marihuana, ki jo kadi mularija, pa turške rumene jakne, ki jih preprodaja mama, ter “Mačupičuji”, pred katerimi “kot rusalke” plešejo ostarele hipijke. Tu je tudi neuničljiva želja po majhnih življenjski radostih – Mariborski otok, na katerem se poleti kopa mularija, MKC, na katerem se zbirajo ponoči, mladostne mame pa najdemo v kuhinjah, v katerih tolažijo svoje potrebe po transcendenci s šloganjem iz kave (“Bo kaj dnara? Seksa?” “Vidim dnar!” svečano napolni prostor mamin glas ...”).

Blokovska naselja napadajo mravlje faraonke, dekleta utapljajo željo po luksuzu v poceni avstrijskih ponaredkih parfumov. Vsi pa teden že nekako preživijo, ker čakajo na petek: "Petek je v Mariboru praznik. Na tisoče marljivih rok spusti ropotajoče stroje in prime steklenico piva."

Portret Maribora v devetdesetih metaforično zaokrožuje podoba sosedov iz bloka, ki priredijo tekmovanje v ruskem kegljanju. Mama, ki tekmuje skupaj z Doktorjem Romanom, ve, da mora zmagati, in vztraja, čeprav krogla ob vsakem drugem zamahu pade v prazen prostor, enkrat pa celo zadene sosedinega sinka. Njeno sizifovo delo je poplačano z remijem.

Slabši okus nam pusti razplet Lukovih problemov z odraščanjem. Po pričakovanju ga spremljamo do razdevičenja, ki se odvije v bolnišnici s pravljичno lepo astmatičarko. In ko že mislimo, da smo skupaj z njim srečno prebrodili najhujše krize identitete, mlada lepotica (le nekaj ur po srečnem dogodku v bolnišnični sobi) umre zaradi alergijske reakcije na zdravila. Vsi zabavni rabelaisovsko-karnevalski zapleti z opazovanjem golih sosed, otipavanjem prijateljic v bazenih, plesanjem v navijaški skupini, polni lepih punc, se iztečejo v povsem neskladen romantično-patetičen konec. Iz užitkov in zadreg polnega odkrivanja telesa naenkrat preskočimo v povsem drugačne sfere nesrečne duhovne ljubezni. Nekoliko izumetničeno bi lahko interpretirali, da Lukova zgodba o odraščanju simbolizira tudi mladostniške težave Maribora, ki se na novo rojeva z bolečo tranzicijo. Tako kot Maribor tudi njegovi prebivalci v romanu nikoli ne dosežejo zelene veje, naslov ostaja vseskozi skrajno ironičen. Nič čudnega torej, da se tudi Lukova iniciacija razplete tragično in s tem še bolj poudari tragično stanje mesta. Vseeno pa lahko podvomimo, da je bilo takšno dosledno primerjanje junaka in mesta tudi avtorjev namen.

Prav nasprotno se zdi, da je glavna odlika tega prvenca to, da gre za nepretenciozno in zabavno delo, ki mu bralec zaradi lahkotnega tona odpusti marsikatero napako. Andrej Predin s svojim smislom za humor ter prepričljivim slikanjem okolja vsekakor nakazuje, da lahko od njega pričakujemo še veliko. Tudi roman *Na zeleno vejo* je zagotovo že našel svoje bralce, saj se nam njegovih 170 strani, kljub občasnim zdrsom, odvrti nepričakovano hitro. Vsekakor pa je obvezno branje za vse, ki so bili mladi v istem času in na istem kraju kot avtor.